

*Tymoteusz Ławecki**

Uniwersytet Zielonogórski

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI „NAUCZYCIEL, CZAS, PRZESTRZEŃ, SZKOŁA. ROLA, FUNKCJE, ZADANIA DAWNIEJ I DZIŚ”

Dnia 5 kwietnia 2017 r. w gmachu Uniwersytetu Zielonogórskiego na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Edukacyjna „Nauczyciel, czas, przestrzeń, szkoła. Rola, funkcje, zadania dawniej i dziś”¹. Jej pomysłodawczyniami były dr hab. Małgorzata Kabat (Wydział Studiów Edukacyjnych UAM), prof. UZ dr hab. Ewa Kobyłecka oraz prof. UZ dr hab. Lidia Kataryńczuk-Mania, które wraz z pracownikami naukowymi, doktorantami i nauczycielami Szkoły Podstawowej nr 18 i Gimnazjum nr 1 z Zielonej Góry zorganizowały to spotkanie. Patronat nad tym wydarzeniem sprawowali: Dziekan WSE UAM prof. zw. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska i Dziekan Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii prof. UZ dr hab. Marek Furmanek.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonała prof. UZ dr hab. Ewa Kobyłecka, witając władze Wydziału, organizatorów konferencji, prelegentów, przedstawicieli partnerskich szkół, studentów i wszystkich przybyłych gości. Następnie głos zabrała Pani Prodziekan Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii dr Elżbieta Kołodziejska, która podkreśliła wagę dyskusji na temat problemów szkoły w dobie jej reformowania. Zaznaczyła, że wymiana zdań na temat przemian w instytucjach oświatowych jest bardzo potrzebna.

Wszczęty dyskurs naukowy niewątpliwie przyczynił się do spojrzenia z wielu różnych perspektyw na funkcje, role i zadania, jakie pełnią nauczyciele pracujący w zawodzie. Dał również możliwość spotkania się środowiska akademickiego z praktykami, wychowawcami dzieci i młodzieży. W wydarzeniu wzięło udział 26 prelegentów reprezentujących osiem ośrodków naukowych (Uniwersytet Poznański, Uniwersytet w Kielcach, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Zielonogórski, Collegium Da Vinci w Poznaniu, Chrześcijańską Akademię Teologiczną w Warszawie, Akademię

* Tymoteusz Ławecki, doktorant pedagogiki, Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, Uniwersytet Zielonogórski, nauczyciel w Prywatnym Przedszkolu „Mini Bambini” w Kielczowie; zainteresowania naukowe: edukacja taneczna, artystyczna i przedszkolna, zajęcia pozalekcyjne, wspierania rozwoju emocjonalnego i społecznego dzieci; e-mail: tymecklawecki@gmail.com.

¹ Szczegółowy program konferencji znajduje się na stronie: <http://www.infoserwis.uz.zgora.pl/index.php?nauczyciel-czas-przestrzen-szkola-konferencja-na-uz> [dostęp: 9.09.2017].

w Gorzowie Wlkp., Akademii Biznesu i Dyplomacji we Wrocławiu), doktoranci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii i Wydziału Humanistycznego UZ oraz nauczyciele ze szkół i przedszkoli.

Wszystkie wystąpienia dotyczyły funkcjonowania nauczycieli na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. W Polsce system edukacji w tym okresie ulegał wielu przemianom. Szkoły w naszym państwie starają się nadążyć za zmianami cywilizacyjnymi. Proponowanych jest wiele innowacji, aby w placówkach oświatowych stworzyć wychowankom warunki wszechstronnego rozwoju.

Obrazy przebiegały w dwóch sesjach plenarnych. Pierwsza grupa referatów dotyczyła kształcenia i doksztalcania nauczycieli oraz wykonywania przez nich różnorodnych zadań zawodowych i skupiła się wokół badań naukowych dotyczących działań wychowawców na terenie placówek oświatowych. Wykład inauguracyjny wygłosiła dr hab. Małgorzata Kabat (*Czas nauczyciela w szkolnej przestrzeni*), która zaprezentowała koncepcję A. Chakrabartiego dotyczącą czynników ułatwiających funkcjonowanie nauczyciela w czasoprzestrzeni i podejmowanie aktywności edukacyjnych. Następnie wystąpiła prof. zw. dr hab. Jolanta Szempruch. Prelegentka scharakteryzowała *Dylematy startu zawodowego nauczyciela*. Przedstawione zostały trudności, jakie są stawiane przed współczesnymi, początkującymi nauczycielami. Kolejny głos prof. USz. dr hab. Elżbiety Perzyckiej (*Przestrzenie gentryfikacji profesjonalizmu nauczyciela w społeczeństwie sieciowym*) dotyczył zmian funkcjonowania szkolnych wychowawców w rzeczywistości, w której uczniowie mają możliwość weryfikacji każdej informacji poprzez stały dostęp do Internetu. Profesor UZ Lidia Kataryńczuk-Mania (*Funkcjonowanie nauczyciela w rzeczywistości szkolnej a potrzeba relaksu*) wskazała wybrane techniki walki ze stresem. Doktor Agnieszka Piejka w wystąpieniu pt. *Kompetencje praktyczno-moralne nauczyciela a kształtowanie kultury pokoju* podkreśliła rangę wychowania do pokoju, zwłaszcza we współczesnym, burzliwym, pełnym przemocy świecie. Ponadto zostały ukazane kompetencje nauczyciela, które (bez względu na jego tożsamość i uwarunkowania kulturowe) pomagają w kształtowaniu postaw propokojowych. Profesor UZ Ewa Kobyłecka (*Wspieranie kompetencji aksjologicznych uczniów jako ważne zadanie nauczycieli współczesnej szkoły*) omówiła znaczenie wprowadzania wychowanków w bogaty świat wartości. Jednocześnie podkreśliła rolę wychowawców, którzy kierując się dobrem społecznym, mogą kształtować postawy akceptowania i respektowania przez młode pokolenie ogólnoludzkich wartości humanistycznych.

Zadania nauczycieli historii i wiedzy o społeczeństwie w okresie przemian globalnych – kontekst nowej reformy edukacji to tytuł wystąpienia dr Doroty Miłoszewskiej. Referat dotyczył zmian, jakie zaszły w programach przedmiotów: historia oraz wiedza o społeczeństwie. Autorka zauważyła, że przemiany społeczne zachodzące w kraju i na świecie bardzo mocno ingerują w treści nauczania tych przedmiotów, a edukacja polityczna jest od wielu lat zaniedbywana. Przedstawicielka Collegium Da Vinci

w Poznaniu dr Beata Zamorska przedstawiła, jak wygląda *Społeczna sytuacja rozwoju profesjonalnego nauczyciela*. Podkreślone zostało to, że przez własne przeżycia i tak zwane punkty zwrotne nauczyciel uczy się najwięcej i staje się coraz lepszy poprzez samorozumienie. Z kolei mgr Mariusz Walak (*O cyfrowym nauczycielu – nowe technologie i trendy w edukacji*) przedstawił interesujące obszary zastosowania mediów w szkole oraz omówił niektóre obawy ze strony szkolnych opiekunów przed codziennym stosowaniem najnowocześniejszych środków dydaktycznych. Podkreślił, że współcześnie oczekuje się od wychowawców, że będą kompetentni w stosowaniu w nauczaniu nowych technologii, co nie zawsze ma przełożenie na wyposażenie placówek oświatowych oraz przeszkolenie kadry.

Kolejny blok referatów ukazał obszary funkcjonowania szkoły i współpracujących w niej podmiotów edukacji. W wystąpieniu autorstwa dr Krzysztofa Wawrzyniaka nt.: *Szkoła (nie)równości – otwartość na potrzeby podmiotów szkolnej rzeczywistości* został nakreślony obraz (nie)równości traktowania podmiotów edukacji w placówkach oświatowych w kontekście funkcjonowania w nich ukrytych programów. W sposób bardzo interesujący prelegent zaprezentował wyniki swoich badań oraz przedstawił kilka pomysłów, jak zmienić szkołę na bardziej otwartą dla uczniów i nauczycieli. Tematem następnego wystąpienia były *Prawne uwarunkowania realizacji opiekuńczej funkcji szkoły*. Doktor Katarzyna Jadach wyjaśniła, jak może i powinna wyglądać opieka w szkole z perspektywy prawnej oraz gdzie w tym wszystkim jest miejsce dla rodziców i nauczycieli. Doktor Ewa Kowalska w referacie *Obrazy szkoły w debacie o sześciolatkach* zaprezentowała medialne dane dotyczące tego, w jaki sposób najmłodszy uczniowie są widziani w szkole. Ukazane zostały różne oblicza tego zagadnienia zarówno pozytywne, jak i negatywne, promowane głównie przez programy informacyjne oraz reklamy. Wystąpienie dr Justyny Strykowskiej (*Emocjonalne motyle. Wspomaganie rozwoju emocjonalno-społecznego dzieci i młodzieży podczas zajęć wychowawczo-profilaktycznych*) odnosiło się do tworzenia sprzyjających warunków i zastosowania atrakcyjnych metod, dzięki którym uczniowie będą mogli rozwijać swoją sferę emocjonalno-społeczną. Autorka porównała emocje do motyli, ze względu na ich ulotność i niepowtarzalność.

Wystąpienie dr Joanny Smyły (*Rola nauczyciela w kreowaniu przyszłości uczniów*) ukazało skalę zjawiska, jakim jest oddziaływanie nauczyciela na wybór dalszej drogi życiowej uczniów. Zainteresowania, zaangażowanie i formy pracy wychowawcy są jednymi z ważnych czynników kształtujących osobowość podopiecznych oraz ich wybory, czy też działania w późniejszym życiu. Z kolei dr Jolanta Gebreselassie zaprezentowała wyniki badań na temat: *Rodzina dziecka z niepełnosprawnością intelektualną a edukacja*. Dane ukazywały, jak wygląda sytuacja społeczna, ekonomiczna i socjalna rodzin, w których jest dziecko z niepełnosprawnością intelektualną na różnych szczeblach edukacji. Następnym referentem była dr Bogumiła Walak, która w swoim wystąpieniu

poruszyła dość odległy czasowo problem: *Warunki społeczno-bytowe nauczycieli szkół podstawowych w latach 1961-1989 na ziemi gorzowskiej*. Prelekcja dotyczyła sytuacji zdrowotnej, ekonomicznej, rodzinnej nauczycieli edukacji wczesnej oraz ich konfliktów w miejscu pracy. Referat zakończyła konkluzja, że mimo upływu lat pewne aspekty, a zwłaszcza dysproporcje między wymaganiami a świadczeniami dla kadry pedagogicznej nie uległy zmianie. Doktor Halina Szelań przedstawiła wyniki badań własnych dotyczących *Nauczyciela wychowania do życia w rodzinie w liceum ogólnokształcącym – jego rola i cechy pożądane przez uczniów*. Ukazane zostały zadania, jakie narzucone są przez MEN wobec nauczycieli WDŻ, a następnie skonfrontowano je z oczekiwaniami wychowanków. Młodzi ludzie uważają, że najbardziej dla nich atrakcyjne są takie cechy opiekunów, jak: tolerancja, profesjonalizm, życzliwość, pomysłowość. Jako kolejną głos zabrała mgr Teresa Listwan (*Rola współpracy z rodzicami we współczesnej szkole, jej szanse i zagrożenia*), która ukazała pozytywne i negatywne strony różnych form i metod współdziałania podmiotów edukacji.

Ostatnia część wystąpień odnosiła się do działań praktycznych, wykorzystania na lekcjach interesujących rozwiązań metodycznych. Nauczyciele pracujący w szkołach podstawowych i gimnazjach w Zielonej Górze, Nowym Miasteczku, Gorzowie Wlkp. oraz grupa doktorantów przedstawili swoje codziennie doświadczenia. Najpierw Dorota Brylla (*Trawa nie rośnie szybciej, gdy się ją ciągnie za źdźbło, czyli jak pomóc dziecku w nauce*) zastanawiała się nad tym, w jaki sposób zindywidualizować proces kształcenia uczniów, aby był najbardziej efektywny. Ponadto omówiła blokady w nauce, jakie mogą mieć dzieci, oraz sposoby ich niwelowania. Elżbieta Gazdecka (*O możliwościach zastosowania gier planszowych przez nauczycieli różnych specjalności w procesie dydaktycznym*) zaprezentowała kilka gier planszowych, które można wykorzystać podczas zajęć dydaktycznych, na różnych przedmiotach i etapach edukacji, co przyczyni się do uatrakcyjnienia lekcji. Apolonia Obuchowicz (*Plastyczna działalność pozalekcyjna uczniów szkoły podstawowej nr 18 w Zielonej Górze*) zainteresowała słuchaczy artystycznymi dokonaniem dzieci, wskazała innowacyjne formy i metody pracy na zajęciach. Prezentacja na slajdach oryginalnych prac uczniów wykonywanych w różnych technikach plastycznych była bardzo interesująca i pokazywała kreatywność wychowanków. Emilia Kuligowska (*Specyfika pracy artystyczno-dydaktycznej na przykładzie Szkoły Muzycznej Musichome w Zielonej Górze*) i Anita Jatczak (*Wspieranie rozwoju dziecka poprzez jego kontakt ze sztuką – muzyką*) przybliżyły temat edukacji muzycznej, która może w różnych obszarach stymulować rozwój wychowanków. Irena Sikora-Leśna (*Inscenizacja, teatrzyk dziecięcy, drama a zabawa w teatr jako formy edukacji dzieci przez twórczość*) przeniosła uczestników w świat wyobraźni i fantazji. Na zakończenie Tymoteusz Ławecki (*Zastosowanie tabletek w procesie edukacji na poziomie elementarnym*) wskazał słuchaczom możliwości wykorzystania na lekcjach lubianych przez dzieci tabletek.

Oferta konferencji była tak bogata, że każdy z obecnych znalazł w niej coś dla siebie, co przykuło jego uwagę, poszerzyło horyzonty wiedzy w zakresie jego specjalizacji. Pomędzy wystąpieniami oraz w przerwie kawowej wywiązywały się dyskusje. Można było również zapoznać się z posterem Reginy Korzeniowskiej na temat: *Wykorzystanie tutoringu w procesie wspomagania rozwoju umiejętności życiowych u uczniów z niepełnosprawnością intelektualną*.

Na zakończenie ponownie głos zabrała prof. dr hab. Ewa Kobyłecka, która podziękowała wszystkim za przybycie, wygłoszenie referatów oraz pomoc przy organizacji konferencji i zaprosiła na kolejne spotkanie w przyszłym roku. Uczestnicy wyrazili chęć dalszej współpracy. Wszystkie rozważania i analizy za zgodą autorów znajdują się w recenzowanej zbiorowej publikacji pod redakcją inicjatorek wydarzenia. Spotkanie umożliwiło wymianę różnych poglądów oraz refleksji na temat nauczyciela i jego warunków pracy. Przytoczone przez prelegentów informacje ułatwiły szersze spojrzenie na rozmaite kwestie oraz wzbudziły chęć poszukiwania nowych rozwiązań usprawniających pracę szkoły.